

УРОК «КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ З ЗАЯВОЮ ПРО КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ»

Команда «Потужні правники» (Юридична клініка
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського)

МЕТА УРОКУ:

Ознайомити учнів із поняттями «корупція», та причинами її виникнення. Надати інформацію про антикорупційне законодавство. Розглянути, куди звертатися із заявою про корупційне правопорушення та як діяти у разі його виявлення. Сформувати навички подання заяви та звернення до відповідних органів.

ЗАВДАННЯ УРОКУ:

дати відповіді на запитання: Що таке корупція? Які є види корупції? Хто такий викривач? Куди звертатися із заявою про корупційне правопорушення?

АУДИТОРІЯ / КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ:

учні 8-9 класів / 20-30 осіб

ТРИВАЛІСТЬ:

45 хвилин.

ФОРМАТ:

заняття (онлайн чи офлайн).

ОБЛАДНАННЯ:

мультимедійний проектор.

АВТОРИ:

Тарас Якимець, Аліса Висоцька

ХІД УРОКУ.

1. Організація навчальної діяльності
2. Мотивація навчальної діяльності
3. Вивчення матеріалу
4. Узагальнення і систематизація знань
5. Рефлексія уроку



ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (5 хв)

1. Привітання та перевірка присутніх.
2. Оголошення теми та мети уроку.
3. Встановлення правил та очікувань на уроці.
4. Пояснення плану уроку.



МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (5 хв)

Запитання для залучення:



- Чи розумієте ви поняття корупції?
- Чи зустрічалися ви з проявами корупції та які можете навести?
- Чому важливо повідомляти про випадки корупції?

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДО УРОКУ:



ВИВЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ (15 хв)

Що ж таке корупція?

Корупція — негативне суспільне явище, яке проявляється в злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діячами їхніх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

Корупційні дії можуть проявлятися в різних ситуаціях. Ось кілька прикладів, коли хабарі або інші «подарунки» надаються з певною метою:

- Компенсація у сфері охорони здоров'я та освіти. Часто пацієнти або студенти «дякують» лікарям чи викладачам у лікарнях та університетах, сприймаючи це як знак вдячності або визнання важкої праці. Такий вид корупції іноді виправдовують необхідністю компенсувати низькі зарплати працівників цих галузей.
- Засіб уникнення відповідальності. У випадках, коли люди порушують закон і потрапляють під переслідування правоохоронних органів чи суду, вони можуть спробувати уникнути покарання за допомогою хабарів.

- Подолання бюрократичних перешкод. Деякі громадяни намагаються прискорити певні процедури, сплачуючи хабарі, що дозволяє зберегти час та швидше вирішити питання.
- Отримання переваг у бізнесі. Коли підприємці бажають отримати доступ до державних ресурсів або виграти тендер, вони можуть давати хабарі, обходячи конкурсні процедури і отримуючи переваги перед іншими учасниками.

Які ж види корупції існують?

Корупція може проявлятися у різних формах, залежно від контексту, в якому вона виникає, а також від масштабу й організації дій. Серед форм виділяють основні:

1. Хабарництво — найпоширеніша форма корупції, яка полягає в отриманні або наданні незаконних платежів, або інших матеріальних вигод, за виконання чи невиконання будь-якої дії в межах службових обов'язків. Це може бути дрібний хабар (наприклад, за «швидку допомогу» в ситуації, де існує законний порядок) або величезні суми, що передаються за важливі політичні чи економічні рішення.
2. Зловживання посадовим становищем — це використання посадових або службових повноважень для отримання вигоди. Зокрема, це може бути прийняття рішень на користь особистих інтересів або інтересів третіх осіб, а не на користь суспільства чи організації.
3. Неправомірний вплив — форма корупції, коли приватні особи, бізнесмени чи навіть іноземні уряди намагаються впливати на прийняття рішень у державних органах через підкуп або лобіювання своїх інтересів.
4. Конфлікт інтересів — випадки коли посадова особа приймає рішення, що прямо або опосередковано пов'язані з її особистими інтересами чи інтересами членів її родини, через що може виникнути схильність до упередженості чи неправомірної вигоди.
5. Шахрайство — незаконні або обманні дії, пов'язані з отриманням коштів чи ресурсів шляхом маніпуляцій або фальсифікацій, які можуть бути пов'язані з державними контрактами або іншими сферами, де влада має вплив.
6. Лобіювання, лобізм (англ. lobbying, lobbyism government relations, public affairs, public advocacy) — цілеспрямований легальний або нелегальний вплив на органи державної влади та місцевого самоврядування, а також на їх посадових осіб, спрямований на них від імені іншої особи, організації або групи.



ІНТЕРАКТИВ

1. Гра «Асоціації» (Форми та види корупції)

Мета гри: допомогти учням краще розпізнавати та розуміти різні форми корупційних дій через інтерактивні приклади.

Правила гри:

1. На екрані по черзі будуть з'являтися різні ілюстрації та короткі описи, що зображають сцени корупційної діяльності або їх потенційні наслідки.
2. Кожна ілюстрація буде відповідати певному типу корупції, наприклад: хабарництво, зловживання службовим становищем, уникнення відповідальності тощо.

3. Завдання учнів — визначити, до якого типу корупції належить ситуація на зображенні, і коротко пояснити, чому саме.

Приклади ілюстрацій та запитань:

Ілюстрація 1: Лікар, якому пацієнт передає «подяку» у вигляді конверта з грошима. Як називається така форма корупції? Чому люди вдаються до таких дій?

Відповідь: У цьому випадку, коли гроші або інші матеріальні цінності передаються лікарю за виконання його професійних обов'язків, це вважається хабарництвом. Люди можуть вдаватися до передачі хабарів з кількох причин:

- 1) Недовіра до системи охорони здоров'я. Пацієнти можуть вважати, що без «подяки» отримають менш якісне лікування.
- 2) Бажання отримати пріоритет. Люди прагнуть прискорити надання медичних послуг чи отримати додаткову увагу лікаря.
- 4) Суспільні стереотипи. Звичка давати хабарі іноді сприймається як норма, особливо якщо така практика поширена у конкретному середовищі.
- 5) Брак інформації. Пацієнти можуть не знати, що такі дії є незаконними.

Ілюстрація 2: Бізнесмен, який намагається обійти конкурсну процедуру, домовляючись з чиновником про ексклюзивний контракт. Який вид корупції тут зображений? Як це може вплинути на чесну конкуренцію?

Відповідь. Зазвичай такі дії класифікують як зловживання службовим становищем, а також як одержання неправомірної вигоди (ст. 368 КК). Ця практика призводить до поширення нечесної конкуренції, і таким чином це призводить не лише до порушення принципу рівних можливостей для всіх учасників тендеру, а й до погіршення якості товарів або послуг, оскільки вибір постачальника не ґрунтується на його професіоналізмі чи ціні і якості наданих послуг, а на особистих домовленостях. Коли такі схеми стають поширеними, то громадяни починають вважати, що всі чиновники корумповані, і як наслідок, це призводить до зниження довіри громадян до державних інституцій. Ще один наслідок — стагнація економіки, через відсутність чесної конкуренції, що заважає розвитку малого та середнього бізнесу. Подібна практика впливає і на ефективність використання державних коштів, бо:

По-перше, оскільки такі контракти часто укладаються за завищеними цінами, то це призводить до переплати за послуги та товари;

По-друге, якщо контракт гарантовано отримано, то й немає стимулу забезпечити якість виконаних робіт;

По-третє, у таких випадках державні кошти спрямовуються не на задоволення потреб суспільства, а на задоволення корисливих інтересів певних осіб.

Ілюстрація 3: Водій, який передає гроші поліцейському, щоб уникнути штрафу за порушення правил дорожнього руху. Як ви вважаєте, чи є це корупцією? Чому? Які мотиви можуть спонукати водія і поліцейського до вчинення таких дій?

Відповідь. Однозначно, що ці дії є проявом корупції. Передача грошей поліцейському за уникнення штрафу за порушення правил дорожнього руху є хабарництвом. У цій ситуації поліцейський зловживає своїм службовим становищем, а водій прагне уникнути відповідальності за правопорушення. Ці дії підпадають під визначення корупції, оскільки йдеться про отримання неправомірної вигоди. Мотивами, що спонукають водія дати хабар поліцейському є бажання уникнути штрафу, який може бути значним, а також страх втрати водійських прав або накопичення

штрафних балів. Для поліцейського, мотивом, що спонукає його взяти хабар від водія, є бажання отримати додатковий дохід, і тим самим покращити своє матеріальне положення. Такі корупційні правопорушення негативно впливають на рівень безпеки на дорогах. Адже, якщо водії перестають боятися наслідків порушення правил дорожнього руху, коли вони знають, що можуть «відкупитися», то такі дії призводять до збільшення кількості порушень правил дорожнього руху, і підвищення кількості випадків ДТП. Також такі корупційні правопорушення зумовлюють зниження авторитету поліції серед громадян.

Причини корупції:

1. Політичні:

- Відсутність належного контролю та прозорості в роботі державних органів.
- Слабкість політичних інститутів, недостатня підзвітність влади.

2. Економічні:

- Низькі зарплати, що стимулює пошук додаткового заробітку.
- Високий рівень безробіття та бідності.
- Велика кількість грошових потоків, які проходять через державні органи, без достатнього контролю.

3. Правові:

- Недосконале законодавство та прогалини в правових нормах, які можна використовувати для особистої вигоди.
- Недостатньо жорсткі покарання за корупційні правопорушення.
- Відсутність належного правового захисту для викривачів корупції.

4. Організаційно-управлінські:

- Неефективність системи державного управління.
- Недостатній рівень автоматизації та цифровізації, що дає можливість для маніпуляцій.
- Слабка система контролю над використанням бюджетних коштів.

5. Соціально-психологічні:

- Толерантне ставлення суспільства до корупції як до нормального явища.
- Низький рівень культури доброчесності та правосвідомості.

Корупція часто допомагає швидко «вирішити» певні проблеми, отримати кращий сервіс, пришвидшити отримання дозволів або вирішити спірні питання на свою користь. Та всі ми добре розуміємо, що кожний, навіть незначний хабар — це цеглина, що зміцнює фортецю корупції, яка, врешті-решт, руйнує наше демократичне суспільство, не дозволяє нам користуватись нашими правами й можливостями, навіть здійснювати наші мрії.

Антикорупційне законодавство

Щоб зрозуміти, куди звертатися із заявою про корупційне правопорушення, необхідно знати, як це питання регулюється в законодавстві. Закон визначає конкретні установи та процедури для повідомлення про такі випадки, і знання цього процесу допомагає забезпечити, щоб звернення потрапило до відповідного органу.

Основні закони та програми, спрямовані на боротьбу з корупцією включають в себе:

- 1. Закон України «Про запобігання корупції».** Даний закон містить безпосередньо визначення корупції, а також регулює діяльність органів, таких як Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), і встановлює правила щодо конфлікту інтересів, обмеження на подарунки для посадовців і фінансовий контроль.
- 2. Кримінальний кодекс України** — визначає покарання за корупційні правопорушення, такі як хабарництво, підкуп і провокація підкупу. Він передбачає штрафи та можливе позбавлення волі для осіб, які вчиняють корупційні дії.
- 3. Закон України «Про очищення влади»** в якому визначено корупційне правопорушення як підставу для очищення органів державної влади від осіб, які брали участь у корупційних діях. Це один із актів, який використовується для запобігання корупції в публічній службі.
- 4. Закон України «Про державну службу»,** що визначає обов'язки державних службовців та механізми для запобігання корупції серед них.

Хто може повідомити про корупційне правопорушення?

Будь-яка особа (українець, іноземець чи особа без громадянства), якій стала відома інформація про корупційне, або пов'язане з корупцією правопорушення, може повідомити про це на Порталі повідомлень викривачів. Такі повідомлення можна надіслати до правоохоронних органів чи спеціалізованих органів, наприклад, НАЗК чи НАБУ.

Законодавство України розрізняє заявників та викривачів. У чому різниця?

Будь-яка людина може повідомити про корупцію, якщо переконана, що її інформація є достовірною. Але не завжди той, хто повідомив про корупцію, є викривачем.

Викривачем вважається особа, яка повідомила про корупційне правопорушення за певних умов:

1. Джерело інформації. Викривач дізнається про порушення під час своєї роботи, навчання, громадської чи іншої діяльності.
2. Фактичні дані. Викривач надає конкретну, перевірену інформацію, наприклад, про місце, час та особу, яка вчинила правопорушення.
3. Правильний спосіб повідомлення. Викривач використовує визначені законом способи для подання інформації.

Якщо хоча б одна з цих умов не дотримана, особа вважається заявником, а не викривачем.

Для викривачів існує Єдиний портал повідомлень. Це система з високим рівнем захисту, що дозволяє надійно передавати, зберігати та відслідковувати інформацію про корупцію, а також статус викривачів та результати розгляду їх повідомлень.

Тож, куди звернутися, якщо став відомий факт вчинення корупційного правопорушення?

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)

Коли звертатися: Якщо корупція стосується осіб, підслідних НАБУ, і розмір збитків або предмет злочину перевищує 500 мінімальних зарплат.

Як повідомити:

- Телефон: 0-800-213-200
- Поштою: м. Київ, вул. Дениса Монастирського, 3
- Особисто: приймальня НАБУ, вул. Дениса Монастирського, м. Київ
- Email: povidomlennia_zvernennia@nabu.gov.ua
- Онлайн: через форму на сайті НАБУ

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)

Коли звертатися: Якщо порушено Закон «Про запобігання корупції» у сфері фінансового контролю, конфлікту інтересів, політичних партій та інші вимоги щодо антикорупційної діяльності.

Як повідомити:

- Телефон: +38 (044) 200-06-91
- Email: anticor_reports@nazk.gov.ua
- Онлайн: через форму на сайті НАЗК

Національна поліція України

Коли звертатися: Якщо корупція має ознаки кримінального правопорушення, що підслідне Національній поліції.

Як повідомити:

- Телефон: 102
- Особисто: у відділенні поліції за місцем правопорушення

Державне бюро розслідувань

Коли звертатися: якщо корупційні злочини вчинили вищі посадові особи, наприклад президент України, повноваження якого припинено; член Центральної виборчої комісії; народний депутат України; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини і т. д.

Як повідомити:

- Онлайн: через форму на сайті ДБР
- Email: info@dbr.gov.ua
- Номер телефону: +38 (044) 300 27 07

Інші органи та організації, яким можна повідомити про факти корупції

Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади — якщо корупційне правопорушення стосується посадових чи службових осіб, які працюють в органах влади;

Керівники підприємств, установ, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, якщо корупційне правопорушення стосується робітників цих підприємств. В даному випадку слід звернути увагу, що дієвість таких повідомлень може буде досить низькою. Рекомендується паралельно звертатись і до правоохоронних органів.

Громадські організації, що спеціалізуються на виявленні та протидії корупції, та журналісти-розслідувачі.

Контактна інформація деяких громадських організацій та журналістів:

- Програма «Схеми»
- Проект «Наші гроші»
- Агентство журналістських розслідувань «Слідство інфо»
- Рух ЧЕСНО
- Інститут розвитку регіональної преси

Яка відповідальність за неправдиві повідомлення про вчинене корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення?

Викривач повинен уважно ставитися до інформації, яку повідомляє і пам'ятати, що він надає інформацію на власний розсуд і відповідальність. Викривач має бути обґрунтовано переконаний в тому, що інформація, яку він повідомляє, є достовірною. У протилежному випадку йому не буде надано державний захист, в тому числі, якщо він не доклав зусиль, щоб перевірити достовірність інформації, маючи таку можливість. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, вчинене викривачем, карається згідно з чинним законодавством України.

Завідомо неправдиве повідомлення карається:

- Виправними роботами до 2 років, або
- Арештом до 6 місяців, або
- Обмеженням волі до 3 років, або
- Позбавленням волі до 2 років.

Яка ж винагорода за повідомлення про корупційне правопорушення?

Можливість винагороди викривачам корупції було запроваджено у 2019 році. Відповідно до законодавства викривач може отримати 10% від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Однак розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, встановлених на час вчинення злочину.



УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ (10 ХВ)

Вправа «Куди звертатися?»

Підготувати перелік органів, куди можна подати заяву про корупційне правопорушення (НАБУ, поліція). На екрані по черзі з'являються типові корупційні ситуації, учні мають назвати відповідний орган, до якого потрібно звертатися.

Ситуація 1. Депутат міської ради вимагає хабарі за надання послуг.

Місцевий підприємець, вирішив побудувати новий магазин на території колишнього поля, яке давно не використовувалося. Для цього йому потрібно було отримати дозвіл від місцевої ради. Однак після подачі всіх документів, він дізнався, що питання може затягнутися на кілька місяців через бюрократичні перепони. Одного дня йому подзвонив депутат міської ради і запропонував «швидке» вирішення питання, натякаючи на потрібний «внесок» розміром у 50000 грн. за прискорення процесу.



До якого органу слід звернутися у наведеній ситуації?

Відповідь.

До НАБУ, оскільки воно розслідує корупційні злочини на високому рівні, зокрема, за участі депутатів обласних і міських рад, суддів та інших посадових осіб державних і комунальних підприємств. Також НАБУ займається випадками, де сума хабара або збитків у 500 і більше разів перевищує мінімальну заробітну плату, встановлену на час злочину.

Ситуація 2. Громадянин їхав додому, коли на дорозі його зупинив поліцейський. Поліцейський заявив, що він порушив правила дорожнього руху, перевищивши зазначений ліміт швидкості. Однак замість того, щоб оформлювати адміністративне правопорушення, поліцейський почав натякати, що питання можна «вирішити мирно». Він запропонував громадянину не складати протокол і не виписувати штраф на нього, якщо той дасть йому певну суму грошей, а саме 800 гривень, щоб все «вирішити».



До якого органу слід звернутися у наведеній ситуації?

Відповідь.

Звернутися до Державного бюро розслідувань, адже розслідування корупційних правопорушень скоєних працівниками правоохоронних органів підпадає під юрисдикцію ДБР.

Ситуація 3. Ірина, громадська активістка, випадково дізналася, що одна з місцевих політичних партій отримує фінансування від сумнівних джерел. Виявилося, що партія не задекларувала в бюджетній звітності великі суми грошей, отриманих від приватних осіб, чиї прізвища не внесені до офіційного реєстру донорів. Крім того, Ірина помітила, що партія активно використовує ці кошти на закупівлю дорогих товарів, зокрема комп'ютерної техніки та рекламних послуг, але не надає жодних документів, що підтверджують ці витрати.



До якого органу слід звернутися у наведеній ситуації?

Відповідь.

Слід звертатися до НАЗК, яке перевіряє електронні декларації посадових осіб (президентів, депутатів, суддів, прокурорів, держслужбовців) на достовірність і аналізує їх фінансовий стан для виявлення корупційних ризиків. НАЗК також здійснює оцінку корупційних ризиків в органах влади, розробляє рекомендації та координує національну антикорупційну стратегію. Агентство контролює дотримання вимог фінансування політичних партій, перевіряючи джерела фінансування та звітність щодо надходжень і витрат.



ГРА «БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ»



Ціль гри

Підвищити обізнаність учасників про види корупційних дій і їх наслідки. Гравці в командах розпізнають типи корупції та швидко реагують на ситуації, щоб «викрити» порушників. Гра спрямована на розвиток навичок командної роботи та знання про антикорупційні заходи.

Підготовка до гри:

- 1. Кількість гравців:** Від 4 до 20 осіб, поділених на 4 команди (по 1-5 осіб у кожній команді).
- 2. Комплектація гри:**
 - **Картки із корупційними ситуаціями:** Кожна картка описує певну корупційну ситуацію (наприклад, хабар, зловживання владою, підкуп, розкрадання).
 - **Картки з типами корупції:** Картки з назвами видів корупційних діянь (наприклад, «Хабар», «Підкуп», «Зловживання владою»).
 - **Таймер:** Використовуються для відстеження часу на виконання завдань.

Правила гри:

- 1. Розподіл на команди:** Гравці діляться на 4 команди. Кожна команда отримує однакову кількість карток з типами корупційних діянь.
- 2. Ведучий (або суддя):** Один ведучий виконує роль судді, який роздає картки з корупційними ситуаціями й оцінює правильність відповідей.
- 3. Хід гри:**
 - Кожній команді по черзі дається завдання — роздаються 12 карток з описом корупційної ситуації і 12 карток з типами корупції.
 - Команда повинна швидко визначити, яке це діяння, і знайти відповідну картку з типом корупції зі свого набору.
 - Якщо команда правильно і швидко вказує тип корупційного діяння, вона отримує бал.
 - В кінці гри перевіряється кількість правильних відповідей в кожній команді.
- 4. Часовий обмежувач:** Кожна команда має 5 хвилин для того, щоб ухвалити рішення та пред'явити свої картки.

Приклади корупційних ситуацій і типів корупції:

1. **Картка ситуації:** «Чиновник пропонує бізнесмену видати дозвіл на будівництво за грошову винагороду.»
 - **Правильний тип:** Хабар.
2. **Картка ситуації:** «Менеджер державної установи використовує службове авто для особистих поїздок.»
 - **Правильний тип:** Зловживання владою.
3. **Картка ситуації:** «Працівник закупівельної комісії отримує подарунки від постачальників за те, що обирає їхню продукцію для державної установи.»
 - **Правильний тип:** Підкуп.
4. **Картка ситуації:** «Директор школи вимагає від батьків здавати кошти на ремонт, хоча фінансування на ремонт уже виділене.»
 - **Правильний тип:** Розкрадання.
5. **Картка ситуації:** «Керівник компанії завищує кількість годин, відпрацьованих співробітниками на державному контракті, щоб отримати більшу оплату.»
 - **Правильний тип:** Шахрайство.
6. **Картка ситуації:** «Мер міста надає своїм друзям дозвіл на будівництво в історичній частині міста, порушуючи законодавчі обмеження.»
 - **Правильний тип:** Зловживання владою.
7. **Картка ситуації:** «Представник фармацевтичної компанії надає коштовні подарунки лікарю, щоб той призначав його препарати пацієнтам.»
 - **Правильний тип:** Підкуп.
8. **Картка ситуації:** «Бухгалтер державного підприємства привласнює кошти, призначені для закупівлі матеріалів, переводячи їх на свій рахунок.»
 - **Правильний тип:** Розкрадання.
9. **Картка ситуації:** «Інспектор дорожньої поліції пропонує водію вирішити питання порушення правил руху за певну суму грошей без складання протоколу.»
 - **Правильний тип:** Хабарництво.
10. **Картка ситуації:** «Фірма-підрядник надає підроблені документи про виконані роботи, щоб отримати додаткові виплати за проект.»
 - **Правильний тип:** Шахрайство.
11. **Картка ситуації:** «Суддя ухвалює рішення на користь компанії, в якій працює його родич.»
 - **Правильний тип:** Конфлікт інтересів.
12. **Картка ситуації:** «Працівник складу в державній установі регулярно привласнює частину продукції, що зберігається на складі.»
 - **Правильний тип:** Розкрадання.

Виграш і завершення гри:

Завершення: Гра завершується, коли всі картки ситуацій розіграні і перевірені відповіді.

Виграш: Команда, яка набрала найбільшу кількість балів за правильні відповіді, оголошується переможцем.



РЕФЛЕКСІЯ УРОКУ (5 хв)

1. Обговорення вражень учнів. Що було новим? Що було найцікавішим?
2. Рефлексивний листок. Пропонуємо учням записати одне нове поняття, яке вони сьогодні вивчили, та як вони можуть використати цю інформацію у житті.
3. Заключне слово. Підведення підсумків уроку та нагадування про важливість громадянської позиції.

Висновок до уроку

Сьогодні ми розглянули, що таке корупція, які існують її види та чому вона є негативним явищем для суспільства. Ми дізналися про основні причини корупції, а також ознайомилися з антикорупційним законодавством.

Особливу увагу приділили питанням, як діяти у випадку виявлення корупційного правопорушення. Ми обговорили, куди можна звертатися із заявою, які державні органи займаються розслідуванням таких правопорушень та як правильно подати заяву. Важливим аспектом стало розуміння ролі викривачів у викритті корупції та їхніх прав.

Таким чином, ми не лише отримали теоретичні знання про корупцію, але й навчилися практичним навичкам подання заяви та звернення до відповідних органів. Це знання є важливим для формування активної громадянської позиції та розуміння нашої відповідальності перед суспільством у протидії корупції.

ДОДАТКИ ДО УРОКУ:

